

НА МАРГІНЕСІ ОДНІЄЇ ЗУСТРІЧІ

Астаф'єв О. Орнаменти слова / Упоряд.
М. Зимооря. – Дрогобич–К.: Посвіт, 2011.

Переді мною – фоліант на 406 сторінок у цупкій кольоровій обкладинці із чудовим гірським пейзажем. Це нова книжка нашого земляка Олександра Астаф'єва "Орнаменти слова". Читаючи її, мимоволі згадую квітень 1973 р., коли познайомився з автором. Це відбулося в селі Перепельники Зборівського району на Тернопіллі, де ми із дружиною працювали у школі за скеруванням Міністерства, а Олександр був тоді кореспондентом газети "Радянське село". Тоді ми ще були молодими й наче жили в майбутньому, вірячи, що нас чекає прекрасна доля і нам належить світ.

Мій приятель тоді приміряв на себе тогу поета і критика: у районній газеті час від часу з'являлися добірки його віршів, до яких я оформляв заставки, і вони, дбайливо заверстані у шпальту тодішнім відповідальним секретарем газети й чудовим поетом Григорієм Радошівським, ще більше увиразнювали щирість і відкритість поетичних одкровень.

Ще в ті незапам'ятні часи, коли ми лише прилучалися до прекрасного, Олександр інтенсивно розвивав у собі працюватість і силу уяви, постійно друкував на сторінках періодики, окрім звичної газетної кореспонденції, огляди віршів, статті, рецензії. Через якийсь час ми обидва перебралися до Тернополя й жили по сусідству: він – на вулиці Київській, я – на Примакова, яка перетинала Київську, у нас було дуже багато зустрічей, спільних розмов, "сімейних" вечорів поезії, відвідин виставок, театру й художніх майстерень. Що найбільше приваблювало в моєму приятелі – кипучість і жвава багатогранність: рясно в періодиці з'являлися його статті про письменників (І.Блажкєвич, М.Ірчана, С.Будного, В.Ярмуша), рецензії (на книжки П.Перебийноса, І.Герети, Б.Бастюка, Г.Гуски), театральні рецензії (на вистави Тернопільського, Пензенського, Тираспольського театрів), інтерв'ю (із драматургом О.Корнієнком, народним артистом України П.Загребельним, акторами В.Хим'яком, І.Ляховським), розповіді про діячів культури (О.Кульчицьку, С.Крушельницьку, народну художницю

Л.Стасюк), фольклористичні розвідки (про пісенні скарби В.Гнатюка, О.Маковєя), мовознавчі праці (напр., рецензія на "Тлумачний словник української мови" в 11 т.) тощо.

В "Орнаментах слова" енергійний універсалізм і різнобічність інтересів автора не лише збережені, а й примножені, бо поряд із поетом і перекладачем автор засвідчує тут себе як теоретика мистецтва (стаття "Сутність мистецтва"), семіотика ("Семіотична природа мистецтва"), компаративіста ("Компаративістичні уроки Ігоря Качуровського"), історика літератури ("Про художню біографістику Оксани Іваненко", "Нове про творчість Винниченка"), лінгвіста ("Поетична мова авангарду"), фольклориста ("З приводу кризи у фольклористиці: щоб "Шинеля" не явила полішинеля", "Насущні проблеми фольклористики") та ін. Очевидно, за приклад для О.Астаф'єва правлять титани західноєвропейського та українсько-польського Відродження, а також велет слова Іван Франко, до якого дослідник ставиться з пієтетом ("Адам Міцкевич у літературній пам'яті Івана Франка", "Народження казки із духа Івана Франка").

Можна сказати, що мій колега на моїх очах, освоюючи царину культурологічної проблематики, досконало опанував методику міждисциплінарних підходів до літератури, де його цікавлять такі проблеми, як національні літератури та їх міжнародні контексти в межах колишньої Австро-Угорщини ("Література австро-українського П'ємонт", "Артур

Шніцлер в інтер'єрі українського символізму"), література й нація ("Щоб нація жила..."), міжлітературні взаємини ("Про Євгена Маланюка, вписаного в польський пейзаж"), література в системі мистецтв ("Жива й всеосяжна єдність"), імагологія ("Євген Маланюк сьогодні і завтра"), інтертекстуальність ("Пам'ять тексту"), проблеми перекладу ("Сівач на три поля") та ін.

Перебравшись до столиці, О.Астаф'єв улився в чужий для себе світ, та його постать не загубилася в тіні великих сучасників, не злилася з ними та іншими. Сьогодні, читаючи "Орнаменти слова", намагаюся зрозуміти і прочитати в О.Астаф'єва те, що лишилося нерозгаданим у роки, коли він жив і творив у Борщеві, Зборові, Тернополі, Львові. Приємно, що Олександр відчуває глибокий містичний зв'язок із рідною землею, він невіддільний від тернопольян, їхньої духовної енергії, прагнень, здобутків, тому талановиті книжки наших земляків не залишаються поза його увагою. У книжці вміщено статті про творчість Миколи Ткачука ("У вимірах інтерпретації", "Літературознавчий дискурс Миколи Ткачука"), Зоряни Лановик ("Перша біблійна праця з герменевтики"), Володимира Антофійчука ("Про літературні євангелія в українському одязі"), Мирослави Гнатюк

("Аналіз рукописів: від народження твору до народження письменника"), Романа Семкова ("Її величність Іронія"), Ігоря Котика ("З криниці ірраціонального").

Наш земляк – наче дерево, що своїм корінням упивається якомога глибше й міцніше у свій рідний тернопільський край, прагне ввібрати в себе щоби́льше його живих соків, аби своєю кроною знову поринути в міжкультурну атмосферу інтелектуальних та естетичних змагань. Під час його приїздів до Тернополя ми часто із ним зустрічаємося, подовгу розмовляємо, обговорюємо нові книжки, фільми, художні виставки й театральні постановки. Але тепер ми вже ніби переносимося в минуле: згадуємо нашу першу зустріч у Перепельниках, із прикрістю залишаючи майбутнє, звертаємо увагу на наше спільне минуле і приємними слогадами намагаємося замінити втрату наших очікувань і нереалізованих задумів. Мені здається, що у своїх устремліннях, ілюзіях, настроях, намірах Олександр майже не змінився. Він бажає блага всім і собі. Він, як каже про нього в післямові до книжки упорядник проф. М.Зимомря, "сягнув справжніх вершин у багатьох ділянках", але при цьому сам собі торував дорогу й ніколи не будував власної кар'єри на чужих стражданнях.

*Богдан Хаварівський
м. Тернопіль*

Отримано 27 квітня 2012 р.

Козлов Р. А. Хронотопіка Франкових драм: теорія, практика, інтерпретація: Монографія. – Кривий Ріг: Видавничий дім, 2012. – 352 с.

Монографія присвячена маловивченій творчості І. Франка – драматургії. Автор вибрав для комплексної концепції хронотопіки художнього твору гносеологічні погляди І. Канта, що стосуються рецепції часу і простору, зокрема хронотопіки драми, час і простір у мисленні Франка – драмолога, "в просторі часів і подій" своїх п'єс, простори драматичної прози та драматичні хронотопи його віршів. Дослідник доходить висновку, що "саме в хронотопіці власних драм, попри всю їхню жанрову, тематичну, стильову й навіть родову поліфонію, І. Франкові вдалося зберегти тенденцію до семантизації найдрібніших елементів часу і простору".

С.С.